

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 247

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 3. tel. 280
POŠTNI ČERKOVNI RACUN 11.409

Maribor, petek 27. oktobra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Priprave za odločilne spopade

Nemci nameravajo po italijanskih poročilih napasti Anglijo in pričeti ofenzivo na zahodnem bojišču — Pred določitvijo končnega finskega odgovora sovjetski Rusiji — Senzacionalne izjave Halifaxa in Chamberlaina — Ruska pripravljenost na Črnem morju — Nova nemška podmornica potopljena — Govor belgijskega kralja

Nemci se pripravljajo na napad

RIM, 27. oktobra. Italijanski listi zatrjujejo, da je po govoru von Ribbentropa Nemčija sprejela vojno z zahodnimi velesilama in je zato, po poročilih iz Berlina, treba pričakovati, da se bo v kratkem pričela velika nemška ofenziva proti Veliki Britaniji. Pri tem se bodo uporabile pomorske in podmorske sile, kakor tudi letalske eskadrole, na merodajnem mestu pa niti ne izključujejo poizkusa izkrcanja nemške vojske na angleških tleh. Pri tej ofenzivi, poročajo italijanski dopisniki, bo uporabljeno tudi neko novo orožje, o katerem je zadnjič govoril Hitler, zato v Nemčiji trdno računajo, da bo s tem omogočena Nemčiji nagla in popolna zmaga. Kar tiče eventualne nemške ofenzive na zahodni fronti, pravi italijanski vojaški kritik general Cabiani, da se Nemci na to ofenzivo res pripravljajo, da pa morajo prej premagati mnoge tehnične težave. Pa tudi ako gre za uporabo novih bojnih sredstev, meni general Cabiani, se bo ta ofenziva pričela preden bo nastopila prava zima.

BERLIN, 27. okt. Hitler je sprejel Göringa in druge letalske častnike, kasneje pa Brauchitscha in Keitla.

LONDON, 27. oktobra. Napovedi Nemčije, da bo pričela sedaj pravo vojno proti Veliki Britaniji, so sprejeli tu mirno in hladno. Diplomatski urednik »Exchange Telegrapha«, ki je imel priložnost govoriti s člani vlade ter obeh zbornic o sedanjem položaju, piše, da se je sicer izkazalo, da terja letalska vojna mnogo žrtve in more povzročiti veliko škodo, vendar so v Angliji vsi na to pripravljeni že od začetka vojne. Predvsem je pa treba poudariti, da bo Anglija vodila svojo politiko in vojno po geslu: »Kakor ti meni, tako jaz tebi!« Ako Angleži ne operirajo z nobenimi krvoločnimi grožnjami, to še ne pomeni, da niso pripravljeni in ne nameravajo zadati sovražniku najtežje udarce.

Nemci prekinili telefonske zveze

LONDON, 27. okt. Vse telefonske zveze med Nemčijo in nevtralnimi državami so prekinjene. Davi so sicer dovolili nekaj pogovorov med Berlinom in Amsterdamom, promet pa je še nadalje prekinjen. Prvič se je tudi zgodilo, da so morali dopisniki tujih listov v Berlinu poročati že rokopiše telegramov; doslej so bili telegrami šele uradno cenzurirani po oddaji.

V Amsterdamu mislijo, da je to v zvezi z velikim premikanjem nemških čet in letal. Ogromne množice vojaštva in letal so zbrane na nemški severozahodni obali. Sedaj bi nemška vlada rada preprečila, da bi podrobnejše vesti o tem premikanju čet prišle v svet. Po drugi verziji pa so to samo poostreni cenzurni ukrepi.

Vedno večja živahnost na fronti

PARIZ, 27. okt. Havas. O vojnem položaju poročajo, da se navzlic deževnemu in hladnemu vremenu delavnost med Rejnami in Mozelo stalno povečava. Krajevni praskam med patruljami in izvidniki sledi oddelek se pridružuje tudi topniški oddelki. Medtem pa še traja doba strategičnega pričakovanja. Ni še opaziti nobene operacije z nemške strani. Toda zaključeno ali kontroliranje telefonskega prometa ali rajšem in nevtralnimi deželami kaže, da se najbrže v notranjosti Nemčije odvaja premikanje čet.

Znaki boljševiškega vpliva na Baltu

HELSINKI, 27. okt. United Press poročuje iz Tallina, da objavljajo estonski listi, da se bo 7. oktober kot 22-letnica ruske revolucije slavil v Estonski kot praznik in bodo ob tej priliki govorili tudi člani estonske vlade. Dalje se kaže, da bodo enake proslave tudi v Estoniji, posebno v Rigi. Vsa ta poročila kaže, da se v Finskem znatno vznemirja, zlasti še, ker se širi govorica, da je estonska vlada dovolila ustanovitev častnega kluba rdeče vojske in izdajanje posebnega lista.

ODPUSTI V FRANCIJI.

PARIZ, 27. okt. Havas. Predsedništvo vlade sporoča: Predsednik vlade Daladier je odredil, da se počenši od 29. oktobra opravijo službe vojakov letnika 1910, to je vojakov, ki imajo zdaj 49 let. Odrejeno je, da se pustijo domov mobiliziranci, ki

PARIZ, 27. okt. Na zahodni fronti je mrz. Na južnem delu Maginotove črte pada sneg. Sinočnje poročilo pravi, da so bili spopadi med izvidniškimi odredi ter aktivnostjo artilerije. Angleži in Francozi dovažajo v Maginotovo črto velike količine vojnega materiala. Računa se, da so Nemci pri zadnjem napadu izgubili do 3000 mož. V Trier je odšlo veliko vlakov z ranjenci. Mislijo, da je francoski zaporni ogenj povzročil veliko več mrtvih, kakor se je prvotno mislilo.

so bili kot družinski hranitelji dodeljeni zadnjemu razredu rezerve.

Odločilna finska posvetovanja v Helsinkih

Seja vlade in posvetovanja s parlamentarnim odborom — Finska delegacija se bo vrnila v Moskvo prihodnji teden ali pa morda tudi že v nedeljo

HELSINKI, 27. oktobra. Finska delegacija se je vrnila včeraj zjutraj iz Moskve. Opoldne je bila sklicana izredna seja finske vlade pod predsedstvom prezidenta republike, na kateri so preučili nove sovjetske predloge in položaj pogajanj s sovjetsko Rusijo. Kakšni so predlogi in kakšen je položaj pogajanj, o tem ni bilo izdano nobeno poročilo. Izvedelo se je le, da se Finska na vse načine trudi, da se najde obojestransko zadovoljiv izhod, ki bo ustregel željam sovetov, obenem pa zavaroval tudi finske življenjske interese in popolno nevtralnost. V ta namen stoji finska vlada še vedno v stal-

Razburljivi dogodki na Bližnjem vzhodu

LONDON, 27. oktobra. United Press poroča iz Bukarešte, da je sovjetska Rusija takoj po sklenitvi turško-angleško-francoskega sporazuma odredila strogo pripravljenost vsega svojega črnomoškega bojnega brodogoja. Prav tako so v pripravljenosti tudi vsa črnomoška pristanišča in povsod se polagajo morske mine. Pri samem vходу v Bospor so našli plavajočo mino, ker se je najbrže neke odtrgala.

ANKARA, 27. okt. Anatolska agencija demantira vesti, da zbira Turčija svoje čete na sovjetski meji.

TEHERAN, 27. okt. Iranska vlada je včeraj odstopila. Šah je dal mandat za sestavo nove vlade dosedanemu pravosodnemu ministru Daftariju. Dosedanji ministrski predsednik je imenovan za ministra dvora. To mesto je bilo več let izpraznjeno.

Dramatičen boj z nemško podmornico

LONDON, 27. oktobra. Admiraliteta je izdala poročilo, v katerem je rečeno, da so angleške vojne ladje našle na Goodwinovi sipini ostanke neke nemške podmornice. Letalsko ministrstvo pa poroča, da je sedaj ugotovljeno, da je od 12 nemških letal, ki so prejšnji ponedeljek napadla angleške vojne ladje, samo pet prišlo domov, 7 jih je bilo sestreljenih ali po tako poškodovanih, da so se morala spustiti na morje. Angleški letalci niso pretrpeli izgub.

LONDON, 27. oktobra. Admiraliteta je izdala drugo poročilo o uničenju nemške podmornice. V bližini znane sipine Goodwin v Kanalu so ljudje opazili velike eksplozije. Zaradi megle se ni videlo, za kaj gre. Angleške vojne ladje so uničile nemško podmornico. Okoli 60 trupel so ladje prepešale v Dover. Potapljači in reševalne ladje preiskujejo podmornico, ki leži na dnu morja, ki pa na tej sipini ni globoko.

LONDON, 27. oktobra. Sedaj se je izvedelo za podrobnosti boja dveh angleških trgovskih parnikov z nemškimi podmornicami. V neposredni bližini nekega parnika se je pojavila na površju nemška podmornica. Angleži so začeli streljati s topom. Podmornica se je potopila ter prišla v večji razdalji spet na površje. Tedaj se je vnela prava bitka med podmornico in parnikom. Pri izstrelu zadnje angleške granate je nastala na podmornici strahovita eksplozija. Podmornica se je potopila. Rešenci z druge angleške ladje, »Sea Venture«, ki je bila potopljena, pripovedujejo, da so streljali na podmornico, vendar je niso zadeli. Podmornica je najprej sestrelila dimnik, nato most. Ena granata je priletela skozi kuhinjo, vendar kuhar ni bil ranjen. Nato je podmornica parnik potopila.

Jutri glasovanje v ameriškem senatu

WASHINGTON, 27. okt. Končno glasovanje o nevtralnem zakonu bo jutri. Včeraj je bil sprejet amandman, ki prepoveduje tujim ladjam nošenje ameriške zastave. Vsaka taka ladja bo zajeta in zaplenjena, lastnik in poveljnik pa bosta zaprta do dveh let. Amandman o prepovedi izvoza strupenih plinov je bil odklonjen. Senatska večina stoji na stališču, da si Nemčija ne bo upala uporabljati strupenih plinov zaradi tega, ker bo vedela, da jih Amerika lahko dobavlja v veliko večjih množinah zaveznikom.

WASHINGTON, 27. okt. Reuter. Senat je odbil s 54 proti 36 glasovom predlog, ki prepoveduje prodajo v tuje države

strupenih plinov in drugih potrebščin za kemično vojno. Nasprotniki tega predloga so poudarjali, da bi vojskujoče se države ne uporabljale strupenih plinov, ko bi vedele, da jih sovražnik lahko dobi iz USA. Senat je istotako odbil s 55 proti 27 glasovom predlog, da se omeji prodaja vojnega materiala samo na one države, ki ležijo na ameriški celini in ki bi utegnile biti pritegnjene na defenzivno sodelovanje proti državam izven Amerike.

WASHINGTON, 27. okt. Roosevelt je po radiu poudarjal pomen ameriške nevtralnosti in dejal, da nihče v Ameriki ne misli, da bi pošiljali »naše« dečke na fronto.

nih stilkah z vladami ostalih skandinavskih držav.

HELSINKI, 27. oktobra. Finančni minister Tanner je izjavil dopisnikom tujih listov, da se bo finska delegacija vrnila v Moskvo v začetku prihodnjega tedna, mogoče pa tudi že v nedeljo. Pred tem bo vlada sporočila sovjetske predloge parlamentarnemu odboru za zunanje zadeve in voditeljem vseh finskih strank, da povejo svoje mnenje in odobre stališče vlade.

HELSINKI, 27. oktobra. Zunanji minister Erkkö je imel sinoči v narodnem gle-

dališču govor, v katerem je med drugim dejal: Dasi spada Finska med nevtralne države, je vendar prisiljena seči po obsežnih varnostnih odredbah. Dalje je pa dejal, da Finska ne bo sprejela nobenih daljnosežnih sklepov ali obveznosti, dokler ne bosta narod in parlament dobila priložnost, da povesta svoje mnenje. Finska je pokazala sveto, da je njen narod miroljuben, toda to še ne pomeni, da je pripravljen žrtvovati tisto, kar mu je potrebno za življenje in svobodo. Finska je danes bolj kakor kdaj koli zedinjena in složna.

Iz avi Halifaxa in Chamberlaina

Velika Britanija priznava rusko okupacijo vzhodne Poljske - Ba je s tem sporazumna tudi poljska vlada? - Anglija bo na nemške napade odgovorila s protinapadi

LONDON, 27. okt. V lordski zbornici je zunanji minister Halifax podal več zanimivih izjav. O govoru von Ribbentropa je dejal, da predstavlja najbolj nespreten polzkus razdvojitve Anglije in Francije, kar jih je kdaj koli videl. Angleška vlada je posebno zadovoljna, da sta tako Rusija kakor Turčija poudarili svoje staro prijateljstvo. Po sklepu turško-francosko-angleške pogodbe je Angliji mnogo na tem, da vladajo dobri odnosi med Rusijo in Turčijo. London je prepričan o lojalnem sodelovanju Turčije. Med Rusijo in Finsko ne more biti interesnega spora in se lahko najde zadovoljiv izhod. Poljska je doživela z razdelitvijo na dva dela posebno tragedijo, treba pa je upoštevati, da bi Rusija ne bila vzela vzhodni del, če bi ne bila Nemčija vdrla v Poljsko. Rusija pa je zasedla tudi le ozemlje do meje, ki jo je ob sklepanju versajske pogodbe priporočal lord Curzon kot vzhodno mejo Poljske.

LONDON, 27. okt. Halifaxova izjava v lordski zbornici je sprožila v diplomatskih krogih veliko senzacijo. Spravljajo jo v zvezo s stališčem poljskega zunanjega ministra Zaleskega, ki je v Foreign

Officeu dejal, da nova Poljska ne bo imela teritorialnih zahtev do Rusije. Anglija je v pogajanjih s Poljsko prevzela jamstvo pomoči samo za primer vdora nemških, ne pa tudi ruskih čet na Poljsko. S tem je razjasnitev eventualnega preobrata vzhodnoevropske politike postavljena na novo podlago.

LONDON, 27. okt. V tedenskem poročilu v spodnji zbornici je Chamberlain sporočil, da se dovoz angleških čet in materiala na francosko bojišče neprestano nadaljuje. V minilem tednu je bilo devet nemških bombnikov sestreljenih ali pa težko poškodovanih. Štiri nemške podmornice so bile napadene iz zraka, ena teh je bila izgubljena. Podmorniška vojna je zelo poostrena, angleško trgovinsko ladjeve je izgubilo pet ladij s skupno tonažo 22.715 ton. Sovražne ladje, ki so jih medtem zaplenile angleške blokadne eskadre, pa znašajo 28.360 ton. Nemške podmorniške edinice potapljaajo zdaj trgovinske ladje brez predhodnega opozorila. Glede ankerske pogodbe je Chamberlain naglasil, da je izključno orodje miru, ne ogroža nikogar in ima le obrambni namen pred vsakršnim napadom. Rib-

bentrop je hotel naprtiti Angliji krivdo za vojno, toda vsak ve, da se je vprav Velika Britanija najbolj prizadevala, ohraniti mir. Ribbentrop hoče najbrž izvabiti Rusijo na križarsko vojno proti Angliji. Splošno smeh je zbudilo Chamberlainovo opozorilo na Ribbentropovo izjavo leta 1936. v Londonu, da »preti edina velika nevarnost Nemčiji kakor angleškemu imperiju od nadaljnjega razširjenja komunizma«. Če je Nemčija res pripravljena iti v boj do kraja, je Anglija odločena, nato primerno odgovoriti. V debati je major Atlee naglasil, da se Anglija ne bo pustila z nobenimi grožnjami strahovati. vodja liberalcev, Sinclair je pa svetoval vladi, naj popravi odnose z Rusijo.

PARIZ, 27. okt. Še tesnejše francosko-angleško sodelovanje je našlo manifestativnega potrdila v odločitvi angleškega Trade uniona, ki šteje 10 milijonov članov. Vodstvo te organizacije se je odločilo za tesno povezanost s francoskim delavstvom. V soboto bodo prišli v Pariz angleški parlamentarci, kjer se bodo sestali z vodilnimi francoskimi politiki, nato pa skupaj obiskali bojišče.

Litvanci končno v Vilni

KAUNAS, 27. okt. Uradno se objavlja, da je pričela litvanska vojska danes ob 9. uri dopoldne zasedati področje vilnskega okrožja, v mesto Vilno samo pa bo slavnostno vkorakala jutri, v soboto. Litvanska vojska, ki koraka na Vilnsko, nosi

oznako »vilnske čete«, poveljuje pa ji bri-gadni general Vitkauskas. Zasedanje Vilnskega je nasledek včerajšnjih pogajanj, vodenih v Kaunasu med sovjetsko vojaško mislijo in litvanskim vojaškim poveljstvom.

Na vrsto pride tudi Švedska?

LONDON, 27. oktobra. Nekateri angleški in drugi listi so objavili včeraj vesti, da bodo sovjeti poslali tudi švedski vladi posebne zahteve, ki se bodo nanašale na izročitev pristanišč v Göteborgu in Karlskronu, kjer naj bi sovjetska Rusija ustanovila svoja pomorska oporišča. Listi so tudi omenjali, da je Nemčija na to sovjetsko namero že pristala. S strani švedskega poslaništva v Londonu je pa

bila ta vest že včeraj kategorično demantirana. Švedi pravijo, da poteka ta vest najbrže iz nekega nedavnega dopisa nekega švedskega poročevalca, ki je dokazoval, da je Nemčija sedaj v tako veliki odvisnosti od sovjetske Rusije, da ne bi mogla nasprotovati niti v primeru, ako bi ta zahtevala oporišča v švedskih pristaniščih Göteborgu in Karlskronu.

Tiso prvi prezident Slovaške

BRATISLAVA, 27. oktobra. Na včerajšnji seji državnega zbora je bil izvoljen soglasno za prvega prezidenta slovaške republike dosedanjí provizorični prezident dr. Tiso. Takoj po izvolitvi prezidenta in po njegovi zaprisegi je bila seja vlade, na kateri je bilo sklenjeno, da sedanji kabinet odstopi. Prezident je od-

stop sprejel in poveril dosedanje vlado, da vodi posle do sestave nove pod vodstvom ministrskega podpredsednika doktorja Tuke. Obenem je izdal prezident dr. Tiso obširno amnestijo, s katero se odpustajo kazni velikemu številu obsojencev, v prvi vrsti političnih.

Govor belgijskega kralja Ameriki

BRUSELJ, 27. oktobra. Havas. Belgijski kralj Leopold je imel sinoči po radiu govor, namenjen poslušalcem v Ameriki. Kralj je govoril v angleščini. Z zadovoljstvom sem sprejel povabilo društva »Forum«, je dejal kralj, naj pošljem kratko poslanico američkemu narodu. Dragoceni spomini vežejo moje rojake, moje rodno in mene na USA. Ni ga Belgijca, ki bi pozabil učinkovito pomoč američkega naroda, ki je preskrboval belgijski narod z živežem v letih preizkušnje. Predlagano mi snov »Poziv na obrambo civilizacije« smatram za počaščenje moje dežele. Saj Belgija je bila vedno središče razvoja krščanske civilizacije. Prepričan, da moja dežela brani civilizacijo s stališčem, ki ga je zavzela v sedanjem spopadu v Evropi, sem srečen, da morem kot državni poglavar svojim američkim poslušalcem razložiti to stališče Belgije. Mir je za belgijski narod pogoj življenja ali smrti. Mi nimamo nikakih teritorialnih zahtev. Mi nismo niti od daleč vmešani v povod spopada, ki je razdelil Evropo. Ramo ob rami s Holandijo ustvarja Belgija miren otok v interesu vseh. Stojč na razpotju zahodne Evrope opravlja nevtralna, lojalna in močna Belgija bistveno miroljubno misijo. Belgija s tem omejuje razširjenje vojnega poprišča. Z ostalimi nevtralnimi deželami predstavlja Belgija trdnjavo miru in element pomir-

jenja, ki edino more rešiti našo civilizacijo od roba prepada. Mi jasno gledamo na naše dolžnosti in na naše pravice. Zremo v bodočnost vedro in v zavesti, da nas nič ne more premotiti. Pripravljene smo doseči spoštovanje naše neodvisnosti z vsemi močmi. Danes poteka 20 let, odkar je belgijska vojska pod poveljstvom mojega očeta kralja Alberta zaustavila krvavi vpad. Ako bomo napadeli — česar naj nas obvaruje Bog — kljub slovesnih jamstev, danih nam l. 1937. in ponovljenih nam spričo te vojne, tedaj se bomo brez obotavljanja borili, toda z boljšimi sredstvi kot nekaj. Vendar ne moremo verjeti, da naša nevtralnost ne bi bila spoštovana od vojskujočih se strank. Verujemo v njihovo besedo, dano pred vsem svetom, kakor morejo tudi drugi imeti polno zaupanje v našo lojalnost. Upam, tako je končal kralj svoj govor, da nas bo američki narod, kateremu se čutimo tako bližnji v skupnih stremljenjih, podpiral v stališču, ki smo ga zavzeli v dobrobit miru in v službi civilizacije.

Borza. Curih, 27. okt. Devize: Pariz 10.12, London 17.85, Newyork 446, Bruselj 74.50, Milan 22.50, Amsterdam 236.50, Berlin 178.75, Stockholm 106.15, Oslo 101.25, Kopenhagen 86.05, Buenos Aires 105%.

Nemška uprava zasedene Poljske

BERLIN, 27. oktobra. Nova uprava Poljske se že pripravlja na prevzem svojih uradnih funkcij. Minister Prusk, ki je bil imenovan za generalnega guvernerja vsega zasedenega poljskega ozemlja, bo v kratkem odpotoval na svoje mesto. Zadevno se je sestal včeraj tudi s podguvernerjem Seyß-Inquartom. Zasedeno poljsko ozemlje bo takoj vključeno v štiriletni gospodarski načrt, a se bo moralo vzdrževati samo in kriti tudi stroške za izvajanje predvidenih javnih del. Zaenkrat se preračun še izdeluje.

Sovjeti vdirajo na Kitajsko

TOKIO, 27. okt. Domei. Vse štiri severnozahodne kitajske province so sovjetizirane. Sovjetska vojska je vkorakala v Šensi, Kanšu, Ningšia in Sinkiang.

„City of Flint“ izpuščen

MOSKVA, 27. okt. DNB. Kakor se uradno sporoča, je ameriški parnik »City of Flint« dobil od pristaniškega oblastva v Murmansk dovoljenje, da sme zapustiti ruske teritorialne vode. Istotako je izpuščen na svobodo predstavnik nemških oblastev za kontrolo tihotapskega blaga, ki je spremljal parnik in bil interniran v Murmansk. Ta izpustitev je bila storjena na podlagi haške konvencije iz l. 1909. Omenjeni nemški uradnik je zdaj spet na parniku »City of Flint«.

SKLICANJE VRHOVNEGA SVETA RUSIJE

MOSKVA, 27. okt. DNB. Uradno sporočajo, da je vrhovni svet sovjetske zveze sklican na peto izredno zasedanje na dan 31. oktobra v Moskvi. Dnevni red zasedanja ni sporočen.

MOSKVA, 27. okt. V torek bo izreden sestanek vrhovnega sovjetskega sveta. Razpravljali bodo o odnosjih do baltskih držav.

SOVJETSKI PROTEST PROTI ANGLEŠKI BLOKADI

LONDON, 27. okt. Splošno presenečenje je povzročila sovjetska nota angleški vladi, v kateri Rusija protestira proti tolmačenju kontrabande. Rusija protestira proti zasegom petroleja, bombaža in živil. Angleška vlada pa je odgovorila, da je petrolej najvažnejša surovina za nasprotnika, bombaž je neobhodno potreben za eksplozive, živila pa so kontrabandno blago že polnih 150 let.

JUŽNA AFRIKA POSLJE LETALCE

ZANZIBAR, 27. okt. Južnorodezijska kolonialna vlada je sklenila, da pošlje tri eskadronce letalcev na evropska bojišča.

Vremenska napoved. Pretežno oblačno, malo vetrovno. Najvišja temperatura je bila včeraj 6.8, davi je bilo 0.5, opoldne 6.8 stopinj C. Padavin od včeraj 9.8 mm.

Domaci zadiski

Dr. Budisavlević pri kralju Mariu

Minister dr. Budisavlević je v sodelstvu novega predsednika SDS obiskal predsednika vlade Cvetkovića in skupin. Včeraj je bil dr. Budisavlević sprejet pri Nj. Vel. kralju in riji v avdienco.

Cilji skuone politike SDS in HSS

Na seji glavnega odbora SDS je v sodelstvu Hrvatov, ki so člani SDS, pozdravil dr. Ljubo Leontić iz Splita, predsednik KDK dr. Mačka ter med drugim izjavil, da Hrvati niso člani SDS da bi razbijali skupni borbi za korist vsega ljudstva države. Kmetstvo, demokratska koalicija in ne bo ostala na pol poti. Ona vztrajno in odločno k ustvaritvi popolne demokracije cele Jugoslavije in celotnega Balkana. Naša pot je edina, ki vodi k solidaciji naših razmer. Poleg političnih ciljev, ki so doseženi in ki se ustvarjajo, bo KDK izvedla tudi svoj skupni gospodarski program. Tu se bo SDS s HSS zlila v silen pokret socialnega gospodarskega preroda našega kmetstva, delovnega ljudstva, ki bo pod vodstvom dr. Mačka prinesel boljše gospodarsko življenje, socialno srečnejšo in politično važnejšo skupno bodočnost Hrvatom, Srbom, Slovence in Bolgarom.

Kandidati HSS v senat

Zdaj je sestavljena tudi kandidatura Hrvatske seljačke stranke za senat, volitve v banovini Hrvatski, ki bo 13. senatorjev. Deset od teh bo članov HSS, dva SDS, eden JRZ. Kandidati slednjih dveh skupin smo imenovali včeraj, oni z liste HSS so: dr. Miro Škvrce, bivši župan Dubrovnika, Ivan Pernar, odvetnik iz Zagreba, Nikola Srdović, kmet iz Zaklepa, dugum selu; Josip Gjido Vukobrat, kmet iz Subotice; dr. Islam Filipović, odvetnik iz Jajca, Šime Bela, kmet iz Mandaline pri Šibeniku, Vinko Babić, kmet iz Županje; Vinko Babić, kmet iz Korčule; Anton Lović, posestnik iz Križpolja pri Zagrebu. Med desetimi kandidati je sedem med namestniki pa sedem kmetov. Senat je tako pokazala svoj kmetijski značaj.

Veliko zborovanje SDS v Beogradu

V nedeljo dopoldne bo v Beogradu veliko zborovanje Samostojne demokratske stranke za mesto Zemun in Pančevo. Govorili bodo predsednik, minister dr. Budisavlević, podpredsednik SDS dr. Cvetković in še štirje odlični predstavniki javne organizacije.

Manifestacija sloga KDK

Po zadnjem obćnem zboru Samostojne demokratske stranke v Zagrebu, na kateri sta novi predsednik, minister dr. Budisavlević in podpredsednik vlade dr. Cvetković, izrekli v svojem govoru nekatere pomembne besede, se odvijajo z dežele predstavniki obeh sodelujočih političnih skupin, ki izražajo svoje voljstvo nad složnim sodelovanjem Srbov in Hrvatov. Posebna radost vlada v Zagrebu, kjer so Hrvati in Srbi mešano prebivalci. Politična pisarna KDK prejema dan polno brzojavk priznanja. S temi nesoglasjih, pa tudi lažne tendence o ganjanju Srbov na Hrvatskem.

Skrb za Hrvate izven Hrvatske

Praktično jo je pokazalo vodstvo HSS, s tem, da je vzelo na kandidatno listo banovine za banovino Hrvatsko tudi banovinskega Hrvata Josipa Gjido Vukobrat, kmeta iz Subotice. Zaradi sestave banovinskih in banskih svetov v dunavski banovini ni bilo mogoče postaviti posebnih kandidatov, zato je pokazal dr. Maček skrb za Hrvate izven banovine s tem, da je dal Bunjevcem kandidaturu na Hrvatskem, Hrvatska seljačka stranka bo razdelila svoje delovanje na vse kraje, kjer bivajo Hrvati, pravi v uvodniku »Hrvatski dnevnik«.

Novice

Zgledna požrtvovalnost obmejne mladine

Treba ji je razumevanja in podpore javnosti, da bo našla pota h koristnemu napredku

Malokdaj se oglašamo šentjurčani. Zdaj pa lahko pohvalimo, da smo uprizorili v razgledno poštvovalno igrano »Verigo«. V nedeljo smo imeli kar dve predstavi, ki sta bili zelo dobro obiskani.

Preteklo nedeljo pa smo gostovali v Senci pri Mariboru. Pri obeh predstavah so nas počastili z nabito polno dvorano.

Nekaj pa nas je prijetno presenetilo, kar doma nismo vajeni, namreč veliko zanimanje šolskega upravitelja za požrtvovalno kmetijsko mladino. S kakšnim veseljem nas je sprejel in nas v vsakem prizadevanju mladine in voditeljev bi potreboval v našem obmejnem kraju. Voditelj, ki razumel mladino, ki bi utrjevali med narodno zavest, da bi bila trden mejni mej. Sedaj nas je razgibal rojak, ki pa nas v kratkem zapusti, da bo moral obleči vojaško suknjo. Ko

bo nas zapustil, bo v našem šentjurju vse mirno, vse tiho.

Še nedavno smo imeli učitelja, ki nas je vodil, vzpodbujal ter večkrat privedel na oder. Uspehe so mu zavidali, mu pov-

sod nasprotovali, zato je odšel z zavestjo, da pametnejši vedno odneha. Zdaj še vedno gojimo iskrico upanja, da dobimo moža, ki bo razumel kmetijsko mladino, in nas vzgajal v duhu narodne prosvete.

Pospešimo pridelovanje lanu, konoplje

Nove gospodarske razmere so povzročile občutne težave tudi v naši tekstilni industriji. Zelo je omejen uvoz bombaža, katerega cene vidno rastejo. S tem je občutno prizadet delovni sloj in podeželje, ki mora za zimski čas nabavljati drago obleko.

Med nami še živi rod starejših ljudi, ki se še spominjajo, kako je naš kmet v velikih množinah prideloval lan in konopljo ter ju z domačimi tkalnicami predelaval v platno. To oblačenje je bilo splošno udomačeno že pred tridesetimi leti. Ob razvoju tekstilne industrije so izginile

med ljudstvom obleke izdelane doma iz domačega pletna. Dandanes se pa mnogim zdj rjuha, brisača ali srajca izdelana iz domačega platna preubožna.

Čas bi bil, da kakor drugod, kmetijski živelj tudi pri nas pospeši pridelovanje domačih industrijskih rastlin lanu in konoplji. S pospešitvijo pridelovanja domačega platna bi bilo mogoče splošne sedanje gospodarske razmere znatno izboljšati, ker bi se velik izdatki kmeta za potrebno blago znatno omejili. Pridelke pa bi lahko vnovčili tudi pri industriji. -ih

Zalostno poglavje žganjekuhe

V naših vinorodnih in sadjarskih krajih imajo letos žganja v izobilju in ga dajejo za žejno kakor vodo. Ker niso imeli kamor bi spravljali jabolčnik, so ga prekuhali v žganje. V Halozah imajo v kuhinji kar po več posod žganja in ga ob vsaki priliki. Događa se, da žganje tudi otroci in neredko lahko vidimo na deželi pijanga pabalina, ki

hodi v šolo. Jasno je, da bo to imelo dalekosežne posledice. Že sedaj se vrste kriminalni dogodki, ki so v zvezi z letosnjo bogato vinsko in sadno letino. — Oblasti naj bi ukrenile vse potrebno, da bi kmet lahko žganje prodal, ker bo imel na ta način več koristi, kakor pa če ga sam s svojo družino izpije.

Izvoz svežega mesa in mesnih izdelkov

Po uradni statistiki smo v prvih 8 mesecih letošnje izvozili 2.962 ton svežega mesa v vrednosti 40.3 milj. din. V istem obdobju lanskega leta smo izvozili 2.887 ton mesa v vrednosti 35.1 milj. din. Letos se je torej izvoz zvišal po vrednosti za 6.2 milj. din.

Glavni kupec svežega mesa je bila Nemčija, pa tudi v protektoratu je bilo izvoženega precej svežega mesa in mesnih izdelkov. Svežega sala smo v prvih 8 mesecih letošnje izvozili 22 ton v vrednosti 360.000 din, lani pa 47 ton za 650.000 din. Izvoz je bil za polovico, ker je bil protektorat edini kupec našega sala. Znatno pa se je povečal izvoz sveže slanine. V omenje-

nem razdobju smo izvozili 1.568 ton slanine za 25.8 milj. din, lani pa v istem času samo 253 ton za 3.5 milj. din. Izvoz svinjske mašči se je zmanjšal po količini, po vrednosti pa zvišal. Letos smo izvozili 4.224 ton mašči v vrednosti 70.2 milj. din, lani pa 4.488 ton za 61.3 milj. din. Znatno je porastel izvoz naše šunke, ki smo je v osmih mesecih letošnjega leta izvozili 98 ton v vrednosti 2.6 milj. din, lani pa 59 ton za 1.5 milj. din. Prav tako se je dvignil izvoz salam. Teh smo letos spravili preko naših meja 154 ton za 5.5 milj. din. Lani smo izvozili 32 ton salam za 44 milj. din. Najboljši kupec mesa in mesnih izdelkov je bil protektorat, za njim pa Nemčija.

o Za ravnatelja meščanske šole v Kamniku je postavljen dosedanj ravnatelj v Slovenjgradcu Drago Domnik, za ravnatelja meščanske šole v Slovenjgradcu pa Ivan Tenašič, bivši narodni poslanec.

o Enotno ceno kvasa je odredil finančni minister za vsa država. Prodajna cena kvasa vseh državnih trošarin in skupno davek franko postaja kupca znaša od 20 din za kg.

o Novi vozni red, ki stopi v soboto v veljavo, je zaradi omejitev v potniškem prevozu, povzročil povsod veliko razburjenja. Zatrjujejo, da ne more biti govora o enotni frekvenci, ker se potniki stalno motijo, da so vsi vlaki prenatrpani in da bi bilo večkrat potrebno povečanje voznice kompozicije.

o Silavka in parčljavka se je pojavila v Slovenjgradcu na Dravskem polju. Živino in semelje so tam prepovedani.

o Banška uprava razpisuje nabavo večje količine blaga za perilo in obleke, s katero bo obdarovala revna šolska mladina. Za moške obleke pride v poštev »Sagla«, za obleko učenik in za ženske pa razne vrste flanele. Ponudbe s prodajnimi pogoji, katerim je treba biti do 5. novembra prosvetnemu oddelku uprave, Knafeljeva ul. 9/II. soba. Ponudbe morajo biti kolkovane z banov. kolkom. Vzorci se ne vračajo.

o Vodnikova družba izda letos zelo zanimivo in spretno pisano povest »Nebo in pod peresa pisatelja Ivana Albrehta«. Povest predvaja Koroške, lepe zemlje in zalostne naše usode na boji nemških zarjav, ponemčevcev in korenin. Ta povest nas bo spominjala žalostne 20 letnice kolenje plebsa. Vsebinska povest je na vsej strani prijetna. Vodnikova družba pri nas ljudski književni družbi. Za borbi 20 dinarjev dobite konec novembra pri nas lepe knjige.

o Drava in Mura sta narasli zaradi obilne deževja. V gornjem teku je narasla Drava za 35 cm, Mura pa za 45 cm.

o Nov pravilnik za občinske hranilnice, o katerem smo že obširno poročali, je predpisal trgovinski minister v sporazumu s finančnim ministrom.

o Zločin pri kuhanju. Na Vidmu ob Savi se je pripetil pri kuhanju težek zločin, ki bi bil skoraj zahteval človeško življenje. Po opravljenem delu so na podu plesali. Iz ljubosumnosti je dobil mladi France Omerzo zabodljaj v levo stran hrbta, da se je nezavesten zgrudil.

o Poljski begunci skozi Pragersko. Skozi Pragersko je potovala skupina 20 poljskih begunccev, ki so na poti v Francijo. Med begunci so zastopani najrazličnejši poklici, nekateri med njimi so bili v službi pri ministrstvih.

Svetlejšje nade za lesne izvoznike

Glavni kupci našega lesa so še vedno Italija, Madžarska in Bliznji vzhod. Razen teh je še važen angleški, nemški in švicarski trg ter nekateri prekomorski kraji.

Letošnji izvoz lesa je bil doslej večji

od lanskega. Po podatkih »Gozdarskega vestnika« je Jugoslavija v prvih sedmih mesecih izvozila 737.118 ton lesa za 629.700.000 din, 183.854 ton ali za 152.600.000 din več kakor lani v istem času. Naš izvoz se je tedaj v pri-

Nakup cenenejšega sadja po pošti

Na prošnjo Kmetijske zbornice v Ljubljani je ministrstvo pošte uvedlo novo nižjo tarifo za poštno pakete s svežim sadjem. Namen te znižane tarife je, da se lahko nakupijo manjše količine cenejšega sadja naravnost od producenta in da se omogoči čim večja potrošnja sadja po vsej državi.

Za pakete s svežim sadjem se plača taksa pri teži do 6 kg — 5 din, od 6 do 9 kg — 8 din, od 9 do 12 kg — 10 din brez drugih taks. V težjih paketih od 12 kg se sadje ne sme razpošiljati. Paketi smejo vsebovati le sveže domače sadje,

kakor češnje, jabolka, hruške, grozdje, marelice, breskve, češnje, višnje, kutine, sveže fige, limone in pomaranče ter kostanj, lešnike, mandlje in orehe v lupinah. Z eno spremnico se lahko odpošljejo trije paketi, če so od istega pošiljalca in naslovljeni na enega in istega prejemnika. Te tarife veljajo od 1. maja do 15. decembra vsakega leta.

Da bi bilo čim večje število interesentov deležnih te ugodnosti, naj bi naročila in prodajo sadja po poštnih paketih organizirale kmetijske, sadjarske in vinarske podružnice, ker so one najbolj za to poklicane.

c »Celjski grofje«. V sredo so mariborski igralci uprizorili na celjskem odru Bratka Krefta dramo »Celjski grofje«. Gledališče je bilo razprodano tako, da so morali namestiti še zasilne seje. Mariborčani so svoje vloge rešili brezhibno in je njih igra navduševala publiko od dejanja do dejanja. Nagrada gostom je bilo priznanje in burni aplavzi, s katerimi občinstvo to pot ni štedilo.

c Z deli za kanalizacijo Vodnikove ulice so pričeli včeraj. Izkopali so Kralja Petra cesto med Kovaško in Vodnikovo ulico. Tu bodo napravili na mestnem kanalu odcep in začeli nato polagati cevi v Vodnikovi ulici. Ko bo kanalizacija gotova, bodo Vodnikovo ulico regulirali in tlakovali.

c Smrt mladega dijaka. V Gregorčičevi ulici je umrl 15 letni dijak 4. razreda celjske Državne realne gimnazije Karl Jazbec, sin posestnika iz St. Vida pri Planini. Truplo mladeniča so z avtofurgonom prepeljali v njegov domači kraj St. Vid pri Planini, kjer bo jutri dopoldne pogreb.

c Umrla je v celjski bolnišnici 43 letna žena posestnika Marija Polavdrova iz Zabučke pri Zalcu.

c Iz vlaka je padel 14 letni dijak Anton Zličar iz ts. Jurija pri Celju, ko se je z večernim vlakom peljal iz Celja domov v St. Jurij. Pri padcu si je zlomil desno roko pod komolcem.

c S strehe je padel 72 letni ključavničarski mojster Ignac Jagodič od Sv. Petra na Medvedovem selu je bil zaposlen s popraviljem strehe na Gasilskem domu v Smarju pri Jelšah. Pri tem je padel s strehe in si zlomil desno ključnico.

c Podsavezna prvenstvena tekma bo v nedeljo popoldne na Glaziji med SK Celjem in SK Atletiki.

Ptu

p Društvo »Sola in dom« bo imelo v nedeljo 29. t. m. po šolski maši v gimnazijski risalnici občni zbor, na katerem bo g. ravnatelj Alič podal nekaj vzgojnih smernic. Tudi gg. profesorji bodo staršem na razpolago z informacijami. Vsi starši iskreno vabljeni.

Poljane

Proti pijančevanju. Zaradi pobijanja pijančevanja se bodo odslej najstrožje izvajali predpisi glede točenja alkoholnih pijač že pijanim osebam. Najstrožje se bo tudi nadzirala policijska ura.

Prepis lastnine zemljišča. Lastniki mejnih parcel banovske ceste Sl. Konjice—Makole, se vabijo, da se v občinski pisarni udeležijo razprave glede prepisa lastnine zemljišča.

Čigava je zapestna verižica. Potom tukajšnjega občinskega urada oglašajo okrožno sodišče v Celju, da je bila v neki kazenski zadevi najdena navidezna zlata zapestna verižica, katere lastnik je neznan. Lastnik se poziva, da se tekom enega leta javi sodišču z dokazilom lastninske pravice, sicer se bo stvar javno prodala.

Ne pozabi naročnine!

Nova cesta na meji pri Št. Ilju

Te dni je pričel mariborski okrajni cestni odbor z gradnjo nove ceste, ki bo služila za dovoz k znani ceršaki tovarni lepenke na Sladkem vrhu. Doslej je morala tovarna dovažati surovine in druge potrebščine zaradi pomanjkanja cestne zveze preko nemškega ozemlja, kar je bilo združeno z velikimi težkočami. Zato je vodstvo tovarne naprosilo okrajni ce-

stni odbor v Mariboru, da bi pomagal pri gradnji nove dovozne ceste, ki bo zvezana s cesto Št. Ilj - Velka, Pomagala bo tudi banovina. Vsa potrebna predela na novi cesti so končana. Pri gradnji je zaposlenih 40 delavcev, ki so večinoma brezposelni domačini. Gradbene stroške bo po večini krila tovarna sama.

Drzen vlom v trgovino v Ptuj

Trgovka Marija Legvartova iz Stojncev pri Sv. Marku niže Puja je opazila, da ji je nekdo ukradel iz trgovine in skladišča raznega blaga za okoli 11.000 din. Ker so ljudje pri njeni trgovini večkrat opazili 29 letnega manjšega posestnika

Stanka Kostanjevca, so ga orožniki prijele. Po daljšem oklevanju je Kostanjevec priznal, da je osem krat kradel pri omenjeni trgovki in odnesel za 11.000 din špe cerijskega blaga in več vreč čebule.

meri z lanskim glede težine povečal za več ko 35, v denarju za 32%.

Slovenski izvozniki lesa so pri tem precej močno udeleženi. Cene so v raznih krajih različne, ponekod zelo visoke, drugod izredno nizke in posledice hazardnega mešetarenja.

Italija ima v našem lesnem izvozu najvažnejše mesto. V klirinškem prometu ima Italija občuten saldo ter vse pogoje za velike nakupe pri nas. Italijani so ustanovili posebno »Lesno uvozno družbo«, v kateri je udeleženi pet družb. Od teh ima ona s sedežem v Benetkah naše nabavno področje. Nemčija ima plačilne težkoče; zdaj je prilika, da plasiramo svoj les v sredozemskih deželah, kjer je trenutno konkurenca skandinavskega lesa izločena. Na vsak način je zdaj nevarno, sklepati kupčije z daljšim rokom. Potrebna opreznost terja, da prislubimo novim gospodarskim tokovom in po njih prilagodimo lesno proizvodnjo, predelavo in trgovino.

Zanimivosti

Slovani so bilina Češkem že pred 6. stoletjem

Važno odkritje češkega arheologa, ki bo osvetlilo tudi slovensko prazgodovino

Stara zgodovina Slovanov je zavita v mračno in lahko bi našli vrsto znanstvenikov, ki so čisto podvomili o tem, ali je res, kar upoštevamo dandanes kot zgodovinsko resnico, tudi zares resnica? Tudi dvomi so se pojavili celo glede navedbe Slovanov na sedanjih ozemljih. Kakor glede Slovencev, se je tudi glede Čehov doslej splošno trdilo, da so prišli na sedanjo Češko šele v šestem stoletju. Ravnatelj predzgodovinskega oddelka praškega Narodnega muzeja dr. Jiří Neustupý je pa objavil sedaj v muzejskem časniku razpravo, v kateri pobija to navedbo in dokazuje na podlagi arheoloških najdb, da so bili Čehi vsaj na vzhodnem Češkem že par stoletij prej.

Dr. Neustupý piše, da bo kmalu urejen v muzeju ves arheološki material, ki nedvomno dokazuje njegove trditve. Ta material bo predstavljal v marsikaterem oziru pravo presenečenje, tako za arheologe kakor za zgodovinarje in javnost. Dokazal bo, da so slovanski Čehi starejši prebivalci sedanjega ozemlja in da tudi njihova kultura ni bila tako siromašna, kakor se je zdelo. Stari zapiski niso doslej povedali nič drugega, kakor da so bili Čehi že v šestem stoletju na sedanjem ozemlju. Arheološka odkritja zadnjega časa pa dokazujejo, da so bili na vzhodnem Češkem vsaj že v petem stoletju, ako ne mnogo prej, v šestem stoletju pa so zavladali že nad vso Češko. To dokazujejo najdbe ostankov tako imenovane keshelske kulture, ki je sičersko avarskega porekla, a so si jo že zgodaj prisvojila tudi slovanska plemena.

na. Sami ti predmeti pa vendarle še ne bi bili zadosten dokaz za omenjeno trditev, ako ne bi našli poleg njih tudi predmete, ki so nedvomno češkega in slovanskega izvora. Posebni dokazi so keramični predmeti.

Za enkrat je teh najdenin še malo, pravi dr. Neustupý, ker jim doslej nihče ni posvečal take pozornosti, kakor bi jo zaslužili, in tudi on se je moral večinoma omejiti le na to, kar je že v praškem Narodnem muzeju. Vendar je že podan

nedvoumen dokaz, da so bili Čehi na Češkem pred šestim stoletjem. Vprašanje, kdaj so prišli tja, pa s tem še ni rešeno, ker dejstvo, da so v petem stoletju že bili tam, še ne izključuje verjetnosti, da niso prišli šele tedaj, ampak je prav tako mogoče in verjetno, da so prišli prej. Rešitev tega vprašanja bo gotovo važna tudi za našo slovensko prazgodovino, saj smo bili tedaj v neposrednem stiku s Čehi in Slovaki.

Ruski les na splavih po morju

Splavarstvo v velikem obsegu je v skandinavskih deželah, v Kanadi, posebno še v Rusiji, na dolgih sibirskih rekah, zelo razvito. Vedno več okroglega lesa pa splavljajo Rusi po morju in jezerih. Splavi imajo obliko velikih, cigar. Takšno splavljanje lesa je skoro polovico cenejše kakor na ladjah.

Prve poizkuse, poroča »Gozdarski vestnik«, so napravili Rusi v Baltskem morju, med Leningradom in Stockholmom.

Med potjo so izgubili blizu 8% lesa, sedaj so to izgubo zmanjšali že na 2—3%. Od l. 1931 splavljajo Rusi les od Astrahana pri izlivu Volge čez Kaspijsko morje v kavkaška in prednjeazijska pristanišča. Od l. 1934 je tudi na Tihem morju vedno več ruskih splavov, od l. 1937 splavljajo Rusi les tudi po Belem morju na severu. Še letos bo splavljeno preko Bajkalskega jezera blizu 100.000 m³ sibirskega lesa.

Zgledna ljubezen do ptic selivk

Avstralija je zemlja, v kateri goje veliko ljubezen do ptic, posebno selivk, ki mnogo koristijo poljedelstvu. Zakon o zaščiti ptic je zelo strog, nihče ne sme loviti ptice ali jim celo uničevati gnezda. Posebne uredbe celo uče ljudi, kako naj varujejo ptičja gnezda, da se bodo koristne živalce na otoku čimbolj zaredile.

Primer, ki priča o pravem čustvu do mehkokrilnih ptic je naslednji: Parček ptic selivk si je bil spletel gnezdo na telefonski napeljavi, med dvema žicama. Nastal je kratek stik in moštvo, ki je bilo poslano na progo, je razkrilo vzrok motnje. Javili so stvar poštnemu ravnateljstvu, ki je strogo prepovedalo odstraniti gnezdo. Naložili so na avtomobil dva kola, ju zabili v tla in speljali žice nanje, v stran od gnezda, v katerem je samica nemoteno valila dalje.

ANGLEŠKO GENTLEMANSTVO

Neki angleški letalec je bil prisiljen, pristati na Islandu. Naslednjega dne je odletel spet proti Angliji. Čim je pa izvedel, da so islanske oblasti uvedle preiskavo zaradi bega, je poslal tja izjavo, da je pripravljen vrniti se tja, da ga internirajo. Angleško vojno ministrstvo je sklepalo o tem in pristalo, da letalec izpolni dano besedo.

— Ali ste svojo ženo poročili iz ljubezni?
— Na prvi pogled že, če drugi z zadovoljnim nasmeškom. Toda, kasneje bo 100 mark podedovala...

ARHEOLOŠKA NAJDBA V SIBIRIJI

Na levem bregu Jeniseja so odkrili več grobov iz 7. in 9. stoletja. V njih je bilo polno dragocenih predmetov, lepo oblikovane keramike, obložene z zlatom in srebrom. Plastične slike so nenavadno lepo izdelane. Predmete so shranili v sovjetskem državnem zgodovinskem muzeju v Moskvi.

Žabja vztrajnost —
zgled tudi za druge

Vrhovni poglavar skavtov, Baden Powell je rad pripovedoval dečkom naslednjo poučno zgodbo:

Padli sta dve žabi v latvico mleka s smetano. Prva je vsa obupana brodira po čudni, nevajeni tekočini in odločila:

— Nak, tako čudne vode še nisem videla. Kako le naj izplavam iz te zagate. Ni vredno poskušati! Omagala je in utonila.

Druga žaba je bila vztrajnejša. Otepala je po površju, krepko plavala okrog in kadar je pešala, se je s podvojeno močjo poglala na vrh. Ko je že mislila, da ji ni več rešitve, se je primerilo nekaj, kar je bilo živalci še bolj čudno: zaradi neprestanega otepanja žabjih krakov, se je iz smetane naredilo maslo in žaba se je oddahnila na mehkem gričku, pod katerim je ležala njena mrtva tovarišica.

Torej v življenju, pa bodi še tako težko, ne obupaj prežgogaj. Med dvema jeklenima utrdbama tvojih živcev se morda le še najde prostorček, skozi katerega bo posijal žarek rešitve.

— Potrebujem vajenca, ki ima oči v glavi! je dejal šef. Ali ti moram vedno še reči, kar je že na zunaj očitno!

— Dobro, dobro! pravi vajenec, saj vidim, da moram hitro steči k trgovcu in vam kupiti nov, čist ovratnik...

— O, oprostite mi, se je izmazel kremlar s prestrašenim glasom, mislim sem namreč tako, ker se potite kakor svinja...

Zdravnik možu: — Nikakor ne morem razumeti, odkod ima vaša žena na hrbtu takšno podpluto?

Mož: — Zaupam vam njeno tajno! Vsako noč spi s hišnim ključem pod hrbtom.

UKAZ MARŠALA SUVOROVA

Ruski carski maršal Suvorov je bil hraber vojščak, hud sovražnik Francozov in zelo originalen človek. Njegova velika slabost je bila pijača. Ako mu pijančevanja ni preprečil njegov pribočnik, se je napil do nezvesti. Pribočnik pa je ustavil maršalovo pijančevanje na ta način, da je stopil predenj, po vojaško pozdravil in dejal: »Maršal Suvorov vam ukazuje, da takoj nehate piti!« — Maršal je na ta ukaz takoj vstal in odšel, spotoma je pa mrmral: »Maršala Suvorova je treba poslušati!«

Mlad medicenec: — Poglej, Dušan, zadnji posnetek moje izvoljenke...

Angleži postanejo navadne številke

Koncem preteklega tedna je bila v Angliji zaključena prva doba posebnih vojnih ukrepov, med katerimi so tudi taki, ki gotovo ne bodo vsem ljubi, zlasti ne v bodočnosti, kajti sklenjeno je bilo, da ne bodo večjati samo za vojni čas, ampak v poznejšo mirno dobo. Glav. ukrep je prezi z delom, katero je izvršilo uradnikov, ki so sestavili tako ime za kataster Angležev. Na podlagi tega katastra bo dobil sedaj vsak angleški državljan posebno legitimacijo. S tem uraja demokratična Anglija, ki nikoli ni imela omejevala svobode svojih državljanov, ukrep, ki je bil doslej znan samo v totalitarnih državah.

Ob priliki sestavljanja državlanskega katastra je bilo za vsakega Angleža vpisano njegovo ime, priimek, spol, rojstvo, zakonsko stanje, poklic in vojaška obveznost ali neobveznost. Na podlagi teh podatkov bodo sedaj izstavljene državljanske legitimacije, ki bodo imele poleg fotografije in podpisa tudi tekočo številko. Tako bo vsak angleški državljan »numerično vse do svoje smrti. Številka in le-

gitimacija sta zakonito zaščiteni in je zato vsako ponarejanje ali korigiranje kaznivo. Na ta način upata Scotland Yard in Intelligence Service dobiti tudi lažje nadzorstvo nad tujimi agenti. Kdor najde izgubljeno državljansko legitimacijo in jo vrne, dobi nagrado, kdor jo izgubi, plača globo. Na poziv mora takoj predložiti oblastvom vsak svojo legitimacijo.

Iz vzeti so iz katastra za enkrat le tisti Angleži, ki so bili poklicani pod orožje, kajti ti imajo itak že vsak svojo številko in svojo legitimacijo. Redne meščanske legitimacije in številke bodo dobili vojniki šele po demobilizaciji. Neročno bo zanje le to, da bodo dobili zadnje in zato zelo visoke številke, ki si jih bodo težje zapomnili, n. pr. 41.584.329. Ako bodo poslej prijeli kakega Angleža, bodo lahko sporočili policijskim oblastvom, da sedi v ječi X državljani št. 333.333, in po seznamu bodo mnogo lažje ugotovili njegove grehe, kakor bi jih po imenu John Smith, kajti Johnov Smithov je lahko na tisoče, državljani številka 333.333 je pa le en sam.

H. de Vere-Stacpoole

ISODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

51

Helga se je skrbno ozrla po sobi; potem je izginila, ne da bi rekla besedo, in čez nekaj časa se je vrnila s štedilnikom v roki, ki si ga je bila izposodila pri prijatelju.

»Dejala sem, da se je tvoj pokvaril,«

»Magal ji je prižgati, ona je pristavila čaj in odšla, nakupit kave, sladkorja in nič ni vpraševala; vsa njena energija se je usmerila na to, storiti za potrebo Magnusa vse, kar je v njeni moči.

Magnus se je vendarle odločil, da izide s Surssonom na lov. Na ta način je bil izognil srečanju s Švalo.

Obljubil je bil, da ji pove, in povedal ji je, toda hotel je odložiti razgovor na zadnji hip pred odhodom v Kujkank.

Ko je poizkušal, je odšel na obalo in prvi človek, ki ga je srečal, je bila Švala.

Švala ni spala. Ericssonova odsotnost mu je predvsem dejstvo, da je odšel, ne da bi mu rekel besedo, io je skrbelaln vznemirila. Vsega blebetanja, ki je krožilo

po Skarsstödu v zvezi z Olssenovim srečanjem Ericssona, ki ga baje ni bil spoznal, ni slišala; vedela je samo, da je odpotoval v neki poslovni zadevi in da njej o tem ni ničesar povedal.

»Glej, zgodaj sem že zunaj,« je dejala. »Mislim, da bom mogoče srečala tebe ali pa Ericssona. Ali ga še vedno ni nazaj?«

»Ne, še vedno ga ni nazaj,« odvrne Magnus. Nikoli se mu ni zdelo to, kar ji je imel povedati, tako strašno kakor zdaj, ko ji je stal nasproti ob belem dnevu.

Švala je molčala trenutek, potem pa je dejala: »Nič mi ni rekel, da misli proč, in tebi tudi ne, kajne?«

»Ne,« pravi Magnus, »toda poslal mi je vest, da je moral zaradi opravkov proč. Saj veš, zaradi čolna, ki ga hoče kupiti v Reykjaviku.«

»Pisal ti je, praviš?«

»Da,« pravi Magnus hlastno in na tihem preklinjal svojo bojazljivost.

Švala ni rekla ničesar več. Šla je naprej; Magnus je gledal trenutek za njo,

potem se je obrnil in odšel na breg, kjer se je Sursson pravkar pripravljal, da odplove.

Švala je bila globoko vznemirjena; če je Ericsson poslal sporočilo Magnusu, zakaj ga ni potem tudi njej? Čutila se je užaljeno.

Pri zajtrku je spregovoril o stvari oč. Bil je zunaj še bolj zgodaj kakor Švala, in nekdo, ki je zvedel novico od Surssona, mu jo je povedal.

»Zakaj ti ni povedal, da misli v Reykjavik?« je vprašal Gunnarsson. »In kakšna blaznost je to, potovati po suhem, ko bi bil s parnikom prav tako hitro tam?«

Da, da, takšni so današnji mladi ljudje. Mladina seveda misli, da ve vse bolje kakor mi; mi stari smo tepci. Toda tako neumen pa zopet nisem, da bi na ta način metal skozi okno svoj dragoceni čas. Takšna norost!

Švala ni odgovorila ničesar. Torej v Reykjavik je šel Ericsson! Šel, ne da bi rekel besedo! Hipna bolečina jo je spreletela; spoznala je, da to ni nikako običajno potovanje. Odšel je, zapustil jo je, in nikoli več se ne vrne k njej. Naveličal se je je, ali pa ljubi neko drugo. Kakor okamenela je obsedela pod tem nenadnim spoznanjem.

Gunnarsson je mirno zajtrkoval in ni

dejal ničesar.

Po zajtrku je Švala opravila svoje hišne dolžnosti kakor po navadi. Že vse zadnje dneve jo je včasih obšlo čustvo, kakor da je njena sreča prevelika, da bi mogla biti trajna. Toda bila je sposobna, zreti izgubi v oči, ne da bi trenila; z enakim mirom, s kakršnim je sprejel Ericsson vest o smrti svojega očeta.

Bilo je okoli dveh prihodnjega dne. Okoli četrte ure odrine »Ingolfjur«. Magnus je naglo krevljal po klancu proti Gunnarssonovi hiši. Vedel je, da Gunnarssona ni doma.

Ko je stal pred vrati, je težko dihal, in njegove ustnice so bile suhe, tako da je komaj govoril, ko mu je drobna služkinja prišla odpreti na njegovo zvonjenje.

Da, Švala je doma. Magnus je nemiren hodil po sobi gori in doli. Njegove ustnice so bile suhe, roke pa so se mu tako potile, da jih je moral neprestano otirati ob rokave.

Od časa do časa se je ustavil in si ogledoval fotografije na stenah. Opazoval jih je tako natanko, kakor da bi si moral vsako podrobnost za vse večne čase zapomniti. Ko je prišel do zadnje slike, so se vrata odprla in v sobo je stopila Švala.

Kultura

Er. Anton Urbanc: Zavarovalno pravo

Polagoma, a sistematično se ustvarja tudi slovenska pravna literatura z zakoni in komentarji, vendar je še cela vrsta pravnih disciplin, o katerih nam manjka najosnovnejša dela. Med te spada tudi zavarovalništvo, in morda je prav to glavni vzrok, da smo doživeli v zadnjih letih nekaj enakih afer. Verjetno je, da bi bile izostale, ako bi imeli dela, ki bi mogla nuditi tako zavarovalnicam kakor zavarovancem dovolj pravnega pouka. Prvo tako obsežno delo, obsegajoče 256 strani osmerke, je izdal sedaj v 600 izvodih dr. Anton Urbanc v grafično prikupni in brezhbitni knjigi. Delo je nekakšen pravni kompandij o zavarovalstvu in obsega pet delov, uvod in dodatke. Vsebinsko je po glavnih poglavjih sledeča: Zakon o zavarovalni pogodbi; Predpisi za vse zavarovalne vrste: splošni predpisi, pravice in dolžnosti iz pogodbe, zavarovalni zastopniki; Škodno zavarovanje: splošni predpisi, požarno zavarovanje, zavarovanje za škodo po toči, zavarovanje živine, transportno zavarovanje, zavarovanje jamstvene dolžnosti; Življenjsko zavarovanje; Nezgodno zavarovanje; Zaključne in prehodne odredbe; Uredba o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji. Že iz naštetih naslovov posameznih poglavij je razvidno, da nudi Urbančeva knjiga vse, kar nam je treba vedeti o zavarovalstvu. Prepričani smo zato, da bodo segli po tem prepotrebem delu vsi, ki se kakorkoli ukvarjajo s to važno stroko, pa tudi mnogi, ki se zanjo zani-

majo kot interesi. Dobi se v knjigarnah ali v Univerzitetni tiskarni v Ljubljani.

k Eda Stadler: Pravljica. Primerjalna studija. Kot ponatis iz XII. letnika »Etnologa« je izdala knjigarna Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani 32 strani obsegajočo brošuro, v kateri nam podaja Eda Stadlerjeva primerjalno studijo o pravljici, zastavljajočo se pri njenem nastanku, pomenu in razvoju od starih vzhodnih narodov do Grkov in Rimljanov, srednjega veka in sedanje dobe. Delo je plod obsežnega studija na podlagi tuje in domače literature, se pa žal ne dotika podrobneje n. pr. naše slovenske pravljice, za kar je seveda tesno odmerjeni prostor bil tudi premajhen. Pričakujemo, da nam bo avtorica obdelala prihodnjič še to temo, kjer ji bo treba orati ledino. Vendar moramo iskreno pojdaviti tudi že to njeno studijo, ker je v slovenščini menda sploh prva svoje vrste in tako maši občutno vrzel v našem strokovnem slovu. Dobrodošla bo vsem, ki se kakorkoli ukvarjajo s tem problemom, bodisi kot pisatelji ali uredniki, pedagogi ali zgolj bralci. Brošura stane 16 din in se naroča v omenjeni knjigarni v Ljubljani.

k P. Strmšek: Ljudje iz naše vasi. Črtice, strani 96, Celje 1939, izdala in založila Zvezna tiskarna. Te dni je izšlo to najnovejše delo dr. Pavla Strmška, na katero opozarjamo našo javnost, podrobneje poročilo pa bomo še objavili.

Mariborske drobne vesti

10 LETNICA SMRTI BERTE BUKŠEKOVE

Danes je poteklo deset let od smrti dramske prvakinja v Mariboru Berte Bukšekove, ki je bila med najvidnejšimi pionirji gledališke umetnosti. V Maribor jo je leta 1919 pripeljal tedanji intendant Hinko Nučič, ki je spoznal v Bukšekovi velik oderski talent in genij v upodabljanju ženskih likov v klasičnih dramah. Pokojnica je pričela svojo gledališko kariero v Ljubljani, odkoder je odšla v varazdinsko gledališče. Povsod je pokazala presenetljive uspehe, ki so dosegli višek v mariborskem gledališču. Bukšekova je pokopana na pobreškem pokopališču. Naši gledališki igralci so organizirali nabirano akcijo za postavitev lepega spomenika v spomin na dragoceno gledališko delo velike umetnice.

PROF. IVAN ŠPRAHMAN UMRL

Včeraj, 26. t. m., je umrl v ljubljanski splošni bolnišnici upokojeni profesor Ivan Šprahman, ki je služboval 35 let v različnih krajih Slovenije in Istre (Trst, Koper, Kastav, Ptuj, Velikovec) in nazadnje na bivšem ženskem učiteljskem in na državni učiteljski šoli v Mariboru. Bil je resen, agilen in skrben vzgojitelj slovenskega učiteljskega naraščaja in dober drug svojim poklicnim tovarišem. Pogreb pokojnika bo jutri, v soboto ob 11. uri iz splošne bolnišnice k Sv. Križu v Ljubljani. Naj počiva v miru!

NIZ PREDAVANJ PROF. MODICA

Ker se je pokazala potreba, da se javnost pouči o vseh varnostnih ukrepih, ki so potrebni v primeru kemične vojne, so pričele razne organizacije prirejati primerna predavanja. Poročali smo, da se je predavanje g. prof. Modica v Ljudski univerzi o temi »Kemična vojna« zelo obneslo. Zato so razna prizadeta društva naprosila prof. Modica, ki je oddelni vodja za obrambo proti napadom iz zraka pri tukajšnji gasilski četi, za serijo predavanj. Tako je v sredo predaval v Delavski zbornici, prihodnji teden pa bo govoril o isti temi v Radvanju, Pobrežju, na Tezmem in v ostalih krajih mariborske okolice.

m Nenavadna goljufija. Krojaški mojster Alojz Lešnik iz Vetrinjske ulice je prijavil policiji, da ga je vajenka Dora V. osleparila za 600 din. Poslal jo je v neko manufakturno otrogovino po svileni podlago, s katero pa se ni več vrnila.

Sport

s Poverjeništvu SOLNP-a v Mariboru (službeno). K teknam dne 29. t. m. so so delegirani: Železničar—Gradjanski, str. sodnika Murko in Orel, Železničar—Slavija (rez.) Orel, CSK—Maribor, str. sodnika Mayeresak in Selanac, Mura—Rapid str. sodnika postavila kluba. — Plenarni sestanek mariborskih sodnikov bo 31. t. m. ob 20. v Kino kavarni. — Poverjenik.

s K prvorazrednim teknam mariborske in celjske skupine v nedeljo je SOLNP-a delegiral: CSK—Maribor g. Mrdjen, Mura—Rapid g. Deržaj, Železničar—Gradjanski g. Kopic, ki pa je vodstvo tekme zaradi bolezni odpovedal. Celjsko tekmo Celje Atletik bo sodil g. Mehle.

s Tekma SK Železničar—Gradjanski Cakovec bo v nedeljo že ob pol treh in ne ob treh, kakor je bilo prvotno javljeno. Rezervna tekma bo ob 13. uri. Tekme so na stadionu ob Tržaški cesti.

Šah

Aljehin Capablanca

Dvanaest let se že govori, da bo prirejen revanšni match med sedanjim in bivšim svetovnim prvakom. Dolgo časa Capablanca ni mogel spraviti potrebnega denarja skupaj. Sedaj so v Buenos Airesih zbrali 100.000 pezov, kolikor je za ta dvoboj potrebno. Oba nasprotnika sta

dala tudi načelni pristanek. Aljehin sedaj sporočil, da je mobiliziran kot rezervni častnik francoske vojske — namreč francoski državljani — pa bo igral sedaj Capablanca čakati, da bo konec.

š. Beograjski mojster Vojislav Petrović je v simultanki v Požarevcu od 25 partij izgubil 3, remiziral eno, druge pa dobil.

š. Po olimpijadi v Buenos Airesu je bil v Rosariu manjši turnir, na katerem je zmagal Letonec Petrov s 6½ točke pred Eliskasesom s 5½ in Litvancem Mikenasom s 4½.

š. FIDE, svetovna šahovska zveza, se je zaradi ostavke predsednika, ki je bil Holandec, preselila v Argentino, ker je bil za novega predsednika izvoljen dr. Muro iz Buenos Airesov.

š. Sava Vuković je v Kosovski Mitrovici v simultanki 10 partij dobil, tri izgubil, dve pa remiziral.

š. Beograjski mojster Vasilije Tomić bo v novembru imel kurz iz šahovske teorije za prvorazredne igralce.

Točno tri četrtine zla na tem svetu ljudje sami zakrivili. Ali bo kdaj priletisti srečni vek, ko bodo ljudje sami hoteli odpraviti zlo?

(Madame de Saint-Prex)

Obrekovati, paziti na vsak korak svojega bližnjega, je atentat na osebno svobodo, ki bi se ga moralo kaznovati zločin.

Veselite do življenja je največje bogastvo.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglaševanje je din 8.— Družbe preklicati dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Znesek za te oglase je din 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni čas enkratno objavo znaša din 2.— Znesek za male oglase se plačuje takol pri naročilu. Oziroma se vpošlata v listu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.408. Za pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peč in štedilnik predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJSP. MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

NOGAVICE (lastni izdelki), rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

SEMENSKO PŠENICO ječmen in rž oddaja Kmetijska družba, Meljska c. 12. 10084-1

KOLINE v soboto in nedeljo, vsak večer pečen kostanj in nov vinski mošt nudi Kelc, gostilna »Pri lipi«, Gregorčičeva 19. 10390-1

GARAŽO ali stavbo, ki bi se dala predelati v garažo, iščem v bližini Strossmayerjeve ul. Ponudbe na Čeršakovo tovarno, Maistrova 17. 10392-1

VINO od 5 litrov navzgor pri Girst mayrju, Košaki, Počehova 21 pred tunelom. Ob nedeljah in praznikih po 12. uri zaprto. 10396-1

MORSKE RIBE v petek in soboto pri M. Plauc. 10401-1

Prodaj

LOVSKI PES 3 leta star, dresiran, irski seter, napredaj. Naslov v upravi »Večernika«. 10358-4

LEP KOSTANJ kg din 2.— skladišče »Eksport«, Koražija, Kolodvorska ul. 1. 10399-4

Stanovanje išče

STANOVANJE eno- ali dvosobno išče železničar brez otrok za 1. ali 15. november. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »H. V.« 10397-6

Službo išče

ABSOLVENTKA trg. tečaja, z malo maturo s prav dobrim uspehom, večja strojepisja, stenografije, s 3 mesečno prakso v pisarni, išče namestitve v kakršnem koli podjetju. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Marljiva«. 10398-10

Sobo odda

MEBLIRANA SOBA lepa, paketirana, se odda eni ali dvema gospodinjama. — Naslov v upravi »Večernika«. 10389-7

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj v uprav. »Večernika«.

ZAHVALA

Ob smrti moje ljubljene žene se iskreno zahvaljujem šefu tvornice Zelenka in dr. za velikodušno podporo, ter celokupnemu delavstvu, posebno tovarišu g. Ronerju za poklonjeni venec in pripevke. Nadalje upravniku pošte Maribor 2, gosp. inšp. Klemenčiču, godbi pošt. uslužbencev ter pevskemu društvu »Poštni rog« za v srce segajoče žalostinke, ter vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Dasko Alojz, uslužb. tvor. Zelenka in dr.

Preminula je tragične smrti naša nadvse ljubljena soproga, mamica, sestra, svakinja, sinaha, gospa

PAVLA ŠTOK

soproga trgovca

Pogreb blagopokojne bo v soboto 28. oktobra 1939 ob 1/2 10. uri iz hiše žalosti v Rošpohu št. 168 na pokopališče v Kamnici.

Kamnica pri Mariboru, dne 25. oktobra 1939.

Globoko žalujoči: Anton, soprog; Tonček, sinček; Anica, hčerkica; Olga, sestra. Rodbine: Štokove iz Pobrežja in Sežane; Šček; Stefana Renčelj, Dime, širca-čuček, Milana Renčelj, Pureber, Pantelič, Čizmek in ostalo sorodstvo.